

تبر در قرآن

چستی، پیری و چگونگی

در بیان حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای مد ظله العالی در مظهر انقلاب اسلامی

مهدی مقامی

تبر در قرآن

سرشناسه: مقامی، مهدی ۵۷

عنوان و نام پدیدآورنده: تدبیر در قرآن؛ چیستی، چرایی و چگونگی تدبیر در قرآن در بیان حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب / به کوشش مهدی مقامی

مشخصات نشر: مشهد، مؤسسه فرهنگی تدبیر در قرآن و سیره / ۱۳۹۶

مشخصات ظاهری: ۱۰۰ ص

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۹۷-۳۰-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: تدبیر در قرآن از نگاه رهبر معظم انقلاب

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶ ق ۹ الف / ۱۶۹۲ DSR

رده‌بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۴

پایانه ما: ۴۸۶۷۲۷۸

مؤسسه فرهنگی تدبیر در قرآن و سیره

کتاب: تدبیر در قرآن

چیستی چرایی و چگونگی تدبیر در قرآن

در بیان حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی

به کوشش: مهدی مقامی

رأی: مهدی بهره

طرح جلد و صفحه: محمدصاحب محسنی و حسن آزاد

نمونه: آیت الله العظمی محمد حسن نژاد

ناشر: تدبیر، تهران، سوره

چاپ: آستان قدس، ۱۳۹۶

نوبت چاپ: یکم

سال چاپ: بهمن ۹۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۹۷-۳۰-۴

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

بها: ۷۰۰۰ تومان

حق چاپ و نشر محفوظ است

این اثر با شماره مجوز ۱۱۹۲۵/ص/۹۶ به تایید دفتر نشر آثار رهبر معظم انقلاب رسیده است.

آدرس: مشهد مقدس، خیابان امام خمینی، میدان ده دی، نبش رازی غربی ۸

تلفن: ۳۸۵۵۲۴۰۸ وبگاه: www.mftqs.com رایانامه: tadabbor@chmail.ir

تدبیر در قرآن

فهرست مطالب

پیش از نوشتار..... ۹

چستی تدبیر

معنای تدبیر..... ۱۶

تفهم بران..... ۱۹

فهم تقریبی..... ۱۹

فهم کلمات الهی..... ۱۹

فهمیدن و استفاده کردن..... ۲۰

درنگ بر روی جملات و پیریز از رسی خواندن قرآن..... ۲۰

تفاوت تدبیر با تفسیر..... ۲۱

پیری تدبیر

قرآن در موارد متعدد از ما می‌خواهد که تدبیر کنیم..... ۳۲

توصیه‌ی قرآن به تدبیر در قرآن..... ۳۳

پیامبر اکرم ﷺ به تدبیر قرآن سفارش می‌کند..... ۳۴

امیرمؤمنان ﷺ قرائت بدون تدبیر را بی‌خیر می‌دانند..... ۳۵

حضرت زهرا ﷺ به تدبیر قرآن سفارش کردند..... ۳۵

سیره‌ی امام صادق ﷺ بر قرائت متدبّرانه بود..... ۳۶

توصیه‌ی امام خمینی ﷺ به تدبیر در قرآن..... ۳۶

توصیه‌های رهبر معظم انقلاب به تدبیر در قرآن..... ۳۷

متأسفانه تدبیر در آیات قرآن بین مردم ما معمول نیست..... ۳۷

تدبیر در قرآن، به‌ویژه در سطح جامعه خیلی کم بود..... ۳۸

عده‌ی کمی قرآن را تلاوت و عده‌ی کمتری، تدبیر می‌کنند..... ۳۹

- ۴۰..... بدبختی جوامع اسلامی، به خاطر عدم تدبیر در قرآن
- ۴۰..... تدبیر در قرآن راه بیداری ملت‌ها
- ۴۲..... قرآن را بخوانید و بخوانید؛ در قرآن تدبیر کنید
- ۴۲..... تلاوت هر روزه قرآن با تدبیر
- ۴۳..... تدبیر، کلید اصلی فعالیت‌های قرآنی
- ۴۳..... تلاوت مطلوب، تلاوت متدبرانه
- ۴۴..... در شبانه‌روز، یک‌ساعت برای تدبیر در قرآن و ارتباط با ولی عصر علیه السلام
- ۴۵..... قرآن را با توجه به معنا بخوانید
- ۴۵..... به تدبیر در قرآن اهمیت بدهید
- ۴۶..... پاسخ به سؤالات زندگی در گرو تدبیر در قرآن
- ۴۶..... دستیابی به رفاه اسلامی در گرو تدبیر در قرآن
- ۴۷..... قرآن را نمی‌شود سرسر خود گذاشت؛ قرآن احتیاج دارد به تدبیر
- ۴۷..... همت شما این نباشد که به آخر راه رسید
- ۴۸..... اگر تدبیر نکنید، بهره‌ی کمی از قرآن خواهید برد
- ۴۹..... اثر قرائت بدون تدبیر، شبیه هیچ است
- ۴۹..... بهره از قرآن در پرتو تدبیر در قرآن
- ۵۱..... حاجی را در ایام حج عادت بدهید به تدبیر در قرآن
- ۵۲..... فقط به الحان گوناگون نبایستی اکتفاء کرد
- ۵۳..... تلاوت قرآن و قرائت زیبای آیات الهی، مقدمه است برای تدبیر
- ۵۴..... یک تصمیم جدی و یک اقدام قاطع برای تدبیر در قرآن
- ۵۴..... خواهش می‌کنم که با معانی قرآن انس پیدا کنید
- ۵۵..... تدبیر در قرآن، برای همه امری رایج و دایر گردد
- ۵۶..... همه‌ی آحاد جامعه باید بتوانند در قرآن تدبیر کنند

خدا می‌داند که من چقدر تأسف می‌خورم..... ۵۷

چگونگی تدبیر

مقدمات تدبیر..... ۶۱

(۱) صحیح خوانی قرآن..... ۶۱

(۲) آشنایی با معنای قرآن..... ۶۲

فهم معنای ظاهری..... ۶۲

فهمیدن مفاهیم و تفسیر کلمات کلمه‌ای قرآن..... ۶۲

فهم معنای قرآن..... ۶۴

همین معنایی که یک عده از مردم می‌توانند بفهمند..... ۶۸

در قوانین کشور فراگیری زبان عربی، لازم فرض شده..... ۷۰

(۳) آشنایی با زبان و ادبیات عربی..... ۷۰

فنون ظاهری آیه..... ۷۱

(۴) تکرار در قرائت..... ۷۲

با تکرار و انس، امکان تدبیر در آن به‌دست می‌آید..... ۷۲

دوباره و سه‌بار خواندن قرآن..... ۷۳

بار دوم، پنجم، دهم که همین را با توجه می‌خوانند..... ۷۳

وقتی برای صدویکمین بار می‌خوانم..... ۷۴

بنده بعضی از سوره‌های قرآن را که مکرر یا هر روز می‌خوانم..... ۷۶

(۵) با توجه و حضور قلب..... ۷۶

نتیجه..... ۷۶

تکیه بر روی هر کلمه‌ای از کلمات و هر ترکیبی از ترکیب‌ها..... ۷۸

آثار و ثمرات تدبیر

تدبیر قرآن، زمینه‌ساز تذکر خردمندان است..... ۸۳

۸۳	فهم لطایف قرآن.....
۸۴	تأثیر تدبّر در زبان، عمل و رفتار.....
۸۴	تدبّر و بی‌اثر شدن شبهات.....
۸۵	تعمیق اعتقادات، مبانی فکری و ایمان انسان.....
۸۵	حرف‌های تازه با هر بار تدبّر در قرآن.....
۸۶	تدبّر، مایه‌ی تقرب به خدا.....
۸۶	دبیر، راه خروج از ظلمت به نور.....
۸۸	تدبّر و مشورتن باب‌هایی از معرفت.....
۸۸	از قرآن‌ها می‌کند.....
۸۹	تدبیر، روان‌های حرکت‌موتور وجود انسان.....
۸۹	برداشت‌ها شده‌ها، جهالت و گشایش چشمه‌های نورانیت.....
۹۰	دل انسان صاف می‌شود.....
۹۱	تدبّر و دستیابی به معرفت.....
۹۱	با تدبّر، صحنه‌ی قیامت را در برابر چشم خود نزدیک کنید.....
۹۲	هر دفعه‌ای تدبّر کنیم مطلب جدیدی به دست می‌آوریم.....
۹۲	تلاوت قرآن با تدبّر لذت دیگری دارد.....
۹۳	عمق‌یابی مضامین قرآنی فقط با تدبّر به دست می‌آید.....
۹۴	نقش تدبّر در تعمیق معرفت دینی.....
۹۴	تدبّر به تلاوت جهت می‌دهد.....
۹۶	تدبّر عامل رشد درونی.....
۹۷	شکوفایی قرآنی در پرتو تدبّر در قرآن.....
۹۹	فهرست منابع.....

این آیه را می‌توان به روش‌های مختلف تفسیر کرد. یکی از روش‌ها این است که به معنای تحت‌اللفظی آن توجه کرد. در این روش، هر کلمه را به تنهایی و جدا از هم بررسی می‌کنیم. اما روش دیگری که در این کتاب به آن اشاره شده، روشی است که به آن «تفسیر قرآنی» می‌گویند. در این روش، ما به دنبال فهمیدن معنای کلی آیه هستیم و سعی می‌کنیم تا آنجا که می‌توانیم، آن را در بافت کلی قرآن و در کنار آیات دیگر قرار دهیم. این روش به ما کمک می‌کند تا بفهمیم که چرا این آیه در این مکان قرار گرفته و چه پیامی را می‌خواهد برساند.

پیش از نوشتن

از برکات بی‌شماری که در ساین استقرار نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران نصیب این مردم و سرزمین شده است، توجه ویژه‌ی همگان به قرآن تنها برنامه جامع هدایت دینی و اخلاقی انسان‌هاست که می‌توان از آن به نهضت قرآنی یاد کرد. با شکل‌گیری کلاس‌ها و جلسه‌های آموزش روخوانی و روان‌خوانی قرآن، چه در مدارس و دانشگاه‌ها و چه در مساجد و مراکز عمومی، به تدریج یکی از نخستین مراحل انس با قرآن در سطحی گسترده فراهم شد که عبارت بود از دانستن ترتیل آیات. از آن پس تعلیم و تعلم صوت و لحن و قواعد و ضوابط زیباترین خواندن قرآن، حفظ آیات و سوره و آشنایی با ترجمه آیات و مفاهیم این کتاب مقدس انجام پذیرفت که همه‌ی مراحل اولیه‌ی انس با قرآن‌اند.

امروزه با گذشت بیش از سی و نه سال از پیروزی انقلاب اسلامی و

صورت گرفتن فعالیت‌های قابل تقدیر برای انس با قرآن که برخی از آن‌ها گفته شد، با جمع زیادی قرآن‌آموز، به‌ویژه در میان قشر تحصیل کرده مواجه‌ایم که مراحل آغازین انس با قرآن را پشت سر گذرانده، خواستار آن‌اند فراتر از قرائت و تجوید و صوت و لحن و حتی ترجمه و مفاهیم قرآن اندکی نیز به فهم قرآن بپردازند. به جرأت می‌توان گفت این یک مسأله است و نه سؤال که باید آن را حل کرد؛ نه این که به آن پاسخ داد. ممکن است به نظر برسد حلّ این مسأله در ارجاع علاقمندان و طالبان، به مطالعه تفسیر آن است، چنان که تفاسیری نیز به این افراد پیشنهاد شده و می‌شود. بی‌شک راه حلّ پیشنهادی و رایج نتوانسته و نمی‌تواند پاسخ‌گوی این نیاز روزافزون باشد، چه تفسیر، کار خواصّ است و تنها می‌توان آن را به افراد تحصیل کرده و آن هم بیشتر آشنایان با علوم قرآنی و علم تفسیر پیشنهاد داد. همچنین نه‌ابت چیزی که از این نوع بازگشت به تفاسیر به‌دست می‌آید، آشنایی با برخی دیدگاه‌های متعدد و متفاوت درباره‌ی مراد یک آیه یا آیات است، این چیزی جدا از فهم قرآن است. گاهی نیز ممکن است به‌جای نزدیک کردن به قرآن، بی‌انجامد. آن‌چه گفته شد به معنای ردّ تفسیر و تفاسیر نیست؛ بلکه راه حلّ بودن آن برای مسأله یاد شده، جای مناقشه دارد.

راه حل پیشنهادی برای برطرف نمودن این نیاز قرآنی، توجه و التزام علمی و عملی به تدبّر در قرآن است.

تدبّر در قرآن به معنای تفهّم متن قرآن است؛ یعنی فهمیدن آنچه قرآن می‌فهماند.

تدبّر عالیتی در راستای انس هر چه بیشتر با ظاهر الفاظ و عبارات آیات قرآن کریم است که موجب فهم هر چه بهتر آیات و سوره‌ها و دریافت پیام هدایتی آن‌ها می‌شود. این مهم با نگاه مجموعی به آیات دست‌یافتنی است. به دیگر سخن، تفهّم منسجم هدایتی قرآن کریم است.

یکی از مطالبات قرآنی رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای که همواره به آن توجه کرده و از سال‌های پیش از پیروزی انقلاب اسلامی در جلسات درسی و نشست‌های مختلف بر آن تأکید ورزیده‌اند تدبّر در قرآن است. تا آنجا که می‌تواند نمود نکته‌ی محوری در بیانات معظم‌له در جمع قرآنیان، به‌ویژه در پس‌سال اخیر، تدبّر در قرآن است.

اهمیت تدبّر در قرآن و ترویج فرهنگ آن در میان عموم مردم تا آنجاست که معظم‌له در سال ۱۳۹۲ فرمودند: ما معتقدیم همه‌ی آحاد

جامعه باید با قرآن ارتباط برقرار کنند، بتوانند قرآن را بخوانند، بتوانند قرآن را بفهمند، بتوانند در قرآن تدبّر کنند. آنچه که ما را به حقایق نورانی می‌رساند، تدبّر در قرآن است.^۱

نوشتار پیش‌رو، در پی آن است که چستی، چرایی و چگونگی تدبّر در قرآن را با توجه به رهنمودهای رهبر معظم انقلاب اسلامی تبیین کند. برای تهیه‌ی این مجموعه، نخست مجموعه بیانات و نوشتارهای این بزرگوار - مع آوری و پس از تنظیم نمایه‌های موضوعی و فهرست‌نویسی از موضوعات، حاکم دقت در طبقه‌بندی موضوعات و استخراج نظام موضوعات به عمل آمد تا دستاورد این پژوهش با منظومه‌ی فکری ایشان انطباق بیشتری داشته باشد.

محتوای این نوشتار اگر چه در اقتضائات و شرایط و زمان‌های مختلف افاضه و ایراد شده، ولی از هماهنگی و ارتباط درونی و روح واحد بهره‌مند است. از سویی این کلمات از زبان انسانی جاری است که باره‌توشه‌ی دانش الهی از تقلین و آگاهی به مسائل در در حوادث واقعه، وظیفه‌ی سنگین پاسخگویی به نیاز انسانی و هدایت‌گر را بر عهده‌دار است.

۱. بیانات در محفل انس با قرآن در روز اول ماه مبارک رمضان ۱۹/۰۴/۱۳۹۲

در پایان ضروری است از همه‌ی کسانی که در تولید، بالندگی و ترویج فرهنگ نورانی تدبّر در قرآن، اعم از اساتید، مربیان، پژوهشگران، خیران و مدیران، تلاش می‌کنند، صمیمانه تشکر و قدردانی کنیم.

وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ

مهدی مقامی

مشهد مقدس ۱۸ شهریورماه ۱۳۹۶

برابر با ۱۸ ذی الحجه ۱۴۳۸

عید سعید غدیر خم، روز اکمال دین